

Distance Education Concept from School Administrator and Teachers' Perspective

Nesip Demirbilek, Bingöl Üniversitesi, ORCID ID: 0000-0001-5133-7111

Hasan Demirtaş, İnönü Üniversitesi, ORCID ID: 0000-0002-4223-5786

Ferhat Han, MEB ORCID ID: 0000-0001-6556-9685

Fulya Atila, MEB, ORCID ID:0000-0002-8537-8808

Abstract

The purpose of this study is to determine how the phenomenon of distance education is perceived by school administrators and teachers through metaphors. Phenomenological design, one of the qualitative research methods, was used in the study. The easily accessible situation sampling technique was used to determine the study group of the study. 179 school administrators and teachers working in Bingol province voluntarily participated in the study in the 2020-2021 academic year. In the research, the form containing the metaphor sentence and personal information was prepared in Google form and sent to the participants via tools such as e-mail, What Sapp, and Facebook. Participants were asked to complete the metaphor sentence. The "content analysis" technique was used in the analysis of the data obtained in the study. As a result of the study, when the contents of the metaphors created by male and female participants for the concept of distance education were examined, it was concluded that distance education was an inadequate, ineffective, and non-interactive form of education. Considering the sample explanations of the categories, it is seen that most of them have negative qualities. Looking at the findings, it can be said that there is no significant difference in terms of gender among the metaphors in which the participants expressed their perceptions about distance education. It is recommended that policy developers primarily focus on the issues involving negative metaphors and make improvements by developing new practices on these issues.

Keywords: distance education, metaphoric perception, teachers and school administrators

Inönü University
Journal of the Faculty of
Education
Vol 22, No 1, 2021
pp. 446-470
DOI:
10.17679/inuefd.827706

Article type:
Research article

Received : 18.11.2020
Accepted : 03.03.2021

Suggested Citation

Demirbilek, N., Demirtaş, H., Han, F., ve Atila, F. (2021). Distance education concept from school administrator and teachers' perspective, *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 22(1), 446-470. DOI: 10.17679/inuefd.827706

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

The number of people benefiting from Turkey and distance education applications in parallel with the development of information technology in the world increasing every day, the number and nature of distance education programs because of increased demand for distance education is also increasing (Djalilova, 2020; Özyürek, Begur, Yavuz, and Özkan, 2016). Many higher education institutions in our country raise students through distance education and open education. Some institutions apply a blended/hybrid education model by conducting theoretical lessons with distance and practical lessons with formal education (Kaçan and Gelen, 2020; Cabı and Ersoy, 2017).

In addition to universities, distance education applications and research centers also operate in various countries of the world (Kırık, 2014). The system, which is shortly called MOOC and which can be expressed as "Massive Open Online Courses" in Turkish, offers an unlimited number of users the opportunity to take lessons online for free. Many prestigious universities around the world offer courses through open-source server (MOOC) organizations such as Coursera, Udacity, edX, and Khan Academy. While some of these universities blend formal and distance education together, some universities conduct their education entirely through distance education (Ergüney, 2015; Pappano, 2012). It is predicted that in the near future, distance education may replace formal education at certain educational levels (Yamamoto and Altun, 2020; Ergüney, 2015).

Purpose

Demand for distance education is increasing day by day due to the coronavirus epidemic affecting the whole world. Distance education carried out during the epidemic period is seen as an important opportunity for students not to completely detach from the

educational process. However, the low quality of distance education, which is tried to be carried out urgently and unplanned, negatively affects the attitude of teachers and students to distance education. The opportunities offered by distance education or the problems experienced in the process reveal new metaphors regarding distance education. In literature studies, it has been observed that metaphors related to distance education are generally produced by university students, and the reason why students produce positive or negative metaphors about distance education is related to the quality of the distance education process (Çivril, Aruğaslan, and Özkara, 2018; Fidan, 2017; Yılmaz and Güven, 2015; Koohang and Harman, 2005; Demirbilek, ty). The purpose of this study is to determine the perceptions of school administrators and teachers about distance education, which is compulsory and widespread in all levels of education due to the Korana virus epidemic, through metaphors.

Method

In the study, to determine how the phenomenon of distance education is perceived by school administrators and teachers, the phenomenology design, one of the qualitative research designs, was used. The easily accessible situation sampling technique was used to determine the study group.

In the study group determined for this research, 179 school administrators and teachers working in Bingol province in the academic year of 2020-2021 took part. The participants were asked to complete the sentence "distance education... is similar because..."

Content analysis was used in the analysis of the data obtained in the study. The data collected in the content analysis are analyzed in four stages: coding and sorting, category development stage, ensuring validity and reliability stage, and interpretation of the findings (Saban, 2009).

Findings

60 metaphors created by female participants for the concept of distance education were collected under 23 categories. These categories are: "Insufficient, possibility-dependent,

support, ineffective, ineffective, insensitive, contactless, useful, incomplete, not as it seems, easy access, virtual, inconvenient, need, coercive, deep, insecure, uncertain, not suitable for everyone, information load, reflective limited, tiring". In the metaphors expressed by the female participants, it is seen that they mostly describe distance education as "inadequate" (12%).

83 metaphors created by male participants for the concept of distance education were collected under 24 categories. These categories are "Ineffective, non-interacting, contingent, insufficient, useful, need, contactless, uncertain, not as apparent, incomplete, support, easy access, researcher, insecure, limited, deep, insensitive, experience, developer, virtual, reflective, questioning, distracting, troublesome. In the metaphors expressed by the male participants, it is seen that they mostly describe distance education as "ineffective" (12%).

Discussion & Conclusion

When the literature is examined, it is seen that various studies have been conducted on distance education. Fidan (2017) examined the distance education perceptions of 130 students enrolled in co-education programs within distance education through metaphors. According to the results of the study, it was determined that the perceptions differ according to the departments and not according to gender. Yılmaz and Güven (2015) obtained opinions from 150 pre-service teachers and reached the conclusion that the metaphors created by pre-service teachers for distance education were grouped under categories such as need-oriented, diversity, voluntary, necessity. In addition, Tuncay and Özçınar (2009) worked with 12 pre-service ICT teachers. It is seen that the teacher candidates perceive distance education as an ocean whose bottom is unknown, as they are afraid of a new education method. It is seen that 17 of the 302 metaphors identified in their study by Çivril, Aruğaslan and Özkara (2018) were negative, and these negative expressions were mostly in the "Interaction" category, similar to the one in this study. Gürer, Tekinarslan and Yavuzalp (2016) determined that among the positive opinions of the lecturers who teach in distance education is the independence of time

and place. In the studies of Taş, Yavuzalp and Gürer (2016), teacher candidates perceive distance education as an education method that is not necessary and has deficiencies. It can be stated that, due to the technical problems they experienced in online lessons or the wrong design of the course (Yılmaz and Güven, 2015). It can be stated that pre-service ICT teacher candidates expressed negative opinions about distance education. In the study conducted by Aksal, Gazi and Menemenci (2014), the participants defined distance education as a technology and internet-based education method that students can learn on their own without the time and place restrictions distance education.

Okul Yöneticisi ve Öğretmenlerin Bakış Açısıyla Uzaktan Öğretim Kavramı

Nesip Demirbilek, Bingöl Üniversitesi, ORCID ID: 0000-0001-5133-7111

Hasan Demirtaş, İnönü Üniversitesi, ORCID ID: 0000-0002-4223-5786

Ferhat Han, MEB ORCID ID: 0000-0001-6556-9685

Fulya Atila, MEB, ORCID ID:0000-0002-8537-8808

Öz

Bu araştırmanın amacı okul yöneticisi ve öğretmenler tarafından uzaktan öğretim olgusunun nasıl algılandığını metaforlar aracılığı ile belirleyebilmektir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim (fenomonolojik) deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunun belirlenmesinde kolay ulaşılabilir durum örnekleme tekniği kullanılmıştır. Araştırmada, 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Bingöl ilinde görev yapan 28 okul yöneticisi ve 151 öğretmen gönüllü olarak yer almıştır. Araştırmada, metafor cümlesi ve kişisel bilgileri içeren form Google formda hazırlanmıştır. Hazırlanan form, okul yöneticisi ve öğretmenlere mail, What Sapp, Facebook gibi sosyal medya araçları ile gönderilmiştir. Katılımcılardan "Uzaktan öğretim... gibidir/benzemektedir. Çünkü ..." cümlesini tamamlamaları istenmiştir. Çalışmada elde edilen verilerin analizinde "içerik analizi" tekniğinden yararlanılmıştır. Araştırma sonucunda kadın ve erkek katılımcıların uzaktan öğretim kavramına yönelik oluşturdukları metaforlar analiz edildiğinde büyük çoğunluğunda uzaktan öğretimin yetersiz, etkisiz, etkileşimsiz, imkâna bağlı bir öğretim şekli olduğuna vurgu yapıldığı tespit edilmiştir. Kategorilere ait örnek açıklamalar incelendiğinde çoğunluğun olumsuz nitelik taşıdığı görülmüştür. Katılımcıların uzaktan öğretime ilişkin algılarını ifade ettikleri metaforların cinsiyet açısından dağılımları incelendiğinde ise, kadın katılımcıların genel olarak uzaktan öğretimi yetersiz olarak, erkek katılımcıların ise etkisiz olarak algıladıkları bulgusuna rastlanmıştır. Bulgulara bakıldığında katılımcıların uzaktan öğretime ilişkin algılarını belirttikleri metaforlar arasında cinsiyet açısından önemli bir farklılığın olmadığı ifade edilebilir. Politika geliştiriciler tarafından öncelikle negatif metaforlara değinilen konular üzerinde durulması ve bu konularda başka uygulamalar geliştirilerek iyileştirmeler yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: uzaktan öğretim, metaforik algı, öğretmen ve okul yöneticileri

Inönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
Cilt 22, Sayı 1, 2021
ss. 446-470
DOI:
10.17679/inuefd.827706

Makale türü:
Araştırma makalesi

Gönderim Tarihi :
18.11.2020
Kabul Tarihi :
03.03.2021

Önerilen Atıf

Demirbilek, N., Demirtaş, H., Han, F., ve Atila, F. (2021). Okul yöneticisi ve öğretmenlerin bakış açısıyla uzaktan öğretim kavramı, Inonu University Journal of the Faculty of Education, 22(1), 446-470. DOI: 10.17679/inuefd.827706

Okul Yöneticisi ve Öğretmenlerin Bakış Açısıyla Uzaktan Öğretim Kavramı

Metafor

Metaforların insanların düşünme biçimlerini ve yollarını tanımlayabilme gibi özellikleri vardır. Bu nedenle bireysel, kültürel gelişmeye veya bunların dışında nedenlere bağlı olarak gerçekleşen değişimlerin tanımlanması için metaforlara ihtiyaç duyulmaktadır(Cook-Sather, 2003). Metaforlar günlük hayatta kullanılan ifadeleri güçlendirmek ve dil açısından kavramsal bir boşluğu doldurmak amacıyla kullanılmaktadır (Tepebaşı, 2013). Metaforlar felsefe, matematik, edebiyat, psikoloji, reklamcılık gibi birçok bilim dalında geniş bir kullanım alanına sahiptir (Şahan, 2017). Metaforlar sosyal bilimler alanında teorilerin geliştirilmesinde oldukça faydalı araçlardır (Koohang ve Harman, 2005).

Metaforlar eğitim araştırmalarında, eğitim ve öğretim sürecinde bireylerin belirli bir kavrama, uygulamaya ilişkin bakış açılarını, düşüncelerini ve tutumlarını belirleyebilmek için sıklıkla kullanılan araçlardır (Altun ve Apaydın, 2013; Hartzell, 2002). Eğitimciler, öğretim sürecinde bilinen bir kavramdan yararlanarak bilinmeyen bir kavramı açıklamak, soyut ifadelerin daha iyi anlaşılabilmesi için somut örneklerle desteklemek için çoğunlukla metaforlar kullanmaktadır. Kullanılan bu metaforlar gerek öğretmenlerin gerekse öğrencilerin düşüncelerini ve hayal güçlerini zenginleştirmektedir (Çelikten, 2006; Cook-Sather, 2003; Ormell, 1996). Bilindiği üzere metaforlar sadece bir düşünceden ibaret değil aynı zamanda davranışlarımızın ve eylemlerimizin yönünün belirlenmesine ilişkin bilgiler de içermektedir (Yob, 2003: 134). Bu pusula işlevi, eğitim alanında yapılacak metafor çalışmalarının önemini daha fazla arttırmaktadır (Lakoff ve Johnson, 2015). Bu çerçevede uzaktan öğretim kavramı irdelenmeye çalışılmıştır.

Uzaktan öğretim

Dünyanın çeşitli ülkelerinde üniversitelerin yanında, uzaktan öğretim uygulama ve araştırma merkezleri faaliyet göstermektedir (Kırık, 2014). Kısaca MOOC (Massive Open Online Courses) diye adlandırılan ve Türkçe "Kitleli Açık Çevrimiçi Dersler" olarak ifade edilebilecek

sistem, sınırsız sayıda kullanıcıya, internet üzerinden ücretsiz bir şekilde ders alma imkânı sunmaktadır. Dünyada prestijli birçok üniversite Coursera, Udacity, edX ve Khan Academy gibi açık kaynak sunucusu (MOOC) kuruluşlar aracılığıyla dersler vermektedir (Allmer ve Bulut, 2018). Bu üniversitelerin bir kısmı örgün ve uzaktan öğretimi bir arada harmanlayarak verirken, bazı üniversiteler eğitimlerini tamamen uzaktan öğretim yoluyla gerçekleştirmektedir (Ergüney, 2015; Pappano, 2012). Türkiye’de ve dünyada bilişim teknolojilerinin gelişmesi ve yaşadığımız salgına paralel olarak uzaktan öğretim uygulamalarından yararlanan kişi sayısı ve buna bağlı olarak uzaktan öğretime olan talep artışı nedeniyle uzaktan öğretim programlarının sayısı ve niteliği her geçen gün artmaktadır (Djalilova, 2020; Özyürek, Begur, Yavuz ve Özkan, 2016). Bu bağlamda yakın gelecekte uzaktan öğretimin belirli eğitim kademelerinde örgün eğitimin yerine geçebileceği öngörülmektedir (Yamamoto ve Altun, 2020; Ergüney, 2015). Ülkemizde de birçok yükseköğretim kurumu uzaktan öğretim ve açık öğretim yoluyla öğrenci yetiştirmektedir. Bazı kurumlar teorik dersleri uzaktan, uygulamalı dersleri örgün eğitimle yürüterek harmanlanmış/hibrit eğitim modeli uygulamaktadır (Kaçan ve Gelen, 2020; Cabı ve Ersoy, 2017). Görüldüğü gibi uzaktan öğretim kavramı ve uygulamaları gün geçtikçe daha da fazla üzerinde durulması gereken bir konuya dönüşmektedir.

Uzaktan öğretim, okullarda geleneksel olarak verilen eğitimin yerine kullanılacak bir alternatif gibi görülmemesi gereken farklı bir eğitim şeklidir. Türkiye’de uzaktan öğretim denilince akla ilk gelen kavram açık öğretimdir. Uzaktan öğretim, açık öğretim ve çevrimiçi eğitim kavramları genellikle birbirlerinin yerine kullanılmaktadır. Bununla birlikte e-öğrenme, e-öğretim, eşzamanlı, eş zamansız eğitim kavramları da sıklıkla kullanılmaktadır (Aydemir, 2018; Koohang ve Harman, 2005). Bilişim teknolojilerindeki gelişmelere bağlı olarak, uzaktan öğretim için kullanılan teknolojiler, materyaller farklılaşmakta ve bu nedenle uzaktan öğretim yerine kullanılan kavramlarda değişmektedir. Kavramlar farklılaşsa da uzaktan öğretimle yapılmak istenen, eğitim öğretim faaliyetlerinin mekâna bağımlı olmadan esnek bir şekilde yürütülebilmesidir (Gunawardena ve Mclsaac, 2004). Uzaktan öğretimi, ciddi düzeyde öğrenen

özerkliği potansiyeline sahip olması, özel ve kendine has bir metodolojisinin olması, yüz yüze görüşmelerden, sınıflardan, zaman ve mekândan bağımsız olması durumları yüz yüze eğitimden ayıran özellikler olarak aktarılmaktadır (Akyürek, 2020; George, 2020).

Genel bir tanımla, uzaktan öğretim farklı mekânlarda bulunan öğretmen ve öğrenciler arasındaki etkileşimin uzaktan sağlandığı bir eğitim biçimidir. Uzaktan öğretimde eğitim ve öğretim süreci yazılı, basılı dokümanların yanında çeşitli öğretim teknolojileri kullanılarak eşzamanlı(senkron) veya eş zamansız (asenkron) olarak gerçekleştirilebilmektedir (Akyürek, 2020; Clark, 2020; İşman, 2008; Seaman, Allen ve Seaman, 2018; Uşun, 2006). Senkron veya asenkron olarak uzaktan öğretim, sistem yaklaşımı içerisinde amaçlı ve planlı olarak yürütülen uygulamaların etkileşiminden oluşmaktadır (Bozkurt, 2020). Senkron eğitimde öğretmen ve öğrenciler dijital ortamlardaki derslere aynı zamanda katılırken, asenkron eğitimde kayıt altına alınan çeşitli ders videoları ve dokümanlara internet erişimi olan her yerden istenilen anlarda ulaşılabilir (Solak, Ütebak ve Yalçın, 2020). Senkron olanlar öğrenenler ve öğretim elemanları arasında gerçek zamanlı iletişime olanak vermektedirler. Bunun en basit örneği sohbet odalarıdır. Asenkron çevrimiçi araçlar ise öğrenciler ve öğretmenler arasında farklı zamanlarda iletişim olanağı sağlarlar (Jordan, 2014). Çevrimiçi araçların sağladığı kolaylıkların yanı sıra birtakım kısıtları da vardır. Ancak araç seçiminin belirlenmesinde öğreticiyi yönlendirmesi gereken aracın uygunluğu ya da yeni ve ilginç olması değil, arzu edilen öğrenme çıktısıdır (Akyürek, 2020; Morrison ve Guenther, 2000).

Konu ile ilgili yapılan metafor çalışmalarının çoğunlukla, üniversite öğrencilerinin uzaktan öğretime ilişkin algılarının belirlenmesine yönelik olduğu görülmüştür (Çivril, Aruğaslan ve Özkara, 2018; Fidan, 2017; Yılmaz ve Güven, 2015; Koohang ve Harman, 2005; Demirbilek, t.y.). Alanyazında okul yöneticisi ve öğretmen algılarının çalışıldığı bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Bu bağlamda, sunduğu imkânlar veya süreç içerisinde yaşanan sorunlara ilişkin okul yöneticisi ve öğretmen algılarının metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarılması uzaktan öğretimde yaşananların daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu

araştırmanın amacı, korana virüs salgını nedeniyle eğitimin tüm kademelerinde zorunlu olarak kullanılan ve yaygınlaşan uzaktan öğretime ilişkin okul yöneticisi ve öğretmenlerin algılarını metaforlar aracılığıyla tespit etmektir.

Yöntem

Araştırmanın deseni

Araştırmada, okul yöneticisi ve öğretmenler tarafından uzaktan öğretim olgusunun nasıl algılandığını belirleyebilmek amacıyla nitel araştırma desenlerinden olgu bilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Fenomenolojinin temellerini atan Husserl'e göre nesnelerin öz bilgisine ancak öznenin algı yoluyla kazandığı deneyimleri ve ön yargılardan sıyrılmış bilinci ile ulaşılabilmektedir (Husserl, 2003). Bu yaklaşımda araştırmacı bir kavram veya fenomene odaklanmakta ve fenomeni deneyimlemiş veya yaşamış bireylerin algılarını anlamaya çalışmaktadır (Creswell, 2007). Olgu bilim, bir olgu ya da şeyin doğasını ve anlamını ortaya koymak için yapılan çalışmalardır (Saldana, 2011). Olgu bilim günlük yaşantımızda aşına olduğumuz ancak detaylı bir bilgiye sahip olmadığımız algılara ve olgulara odaklanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek 2013). Patton'a (2014) göre herhangi bir fenomeni yaşayan bireylerin onu nasıl algıladıkları, anlattıkları, hissettikleri, yargıladıkları, hatırladıkları, anlamlandırdıkları ve başkalarıyla nasıl konuştukları incelemelerdir.

Araştırmanın çalışma grubu

Çalışma grubunun belirlenmesinde kolay ulaşılabilir durum örnekleme tekniği kullanılmıştır. Bu teknik ile katılımcıların belirlenmesinde, bir evrenden evreni temsil edebilecek büyüklükte rastgele örneklem seçilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Ayrıca örnekleme birimlerinin örnekleme seçilme olasılıkları eşit ve bağımsız olmaktadır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2017). Bu araştırma için belirlenen çalışma grubunda, 2020-2021 eğitim-öğretim yılının birinci döneminde, Bingöl İlinde görev yapmakta olan 28 okul yöneticisi ve 151 öğretmen yer almıştır.

Tablo 1*Araştırmaya katılan okul yöneticisi ve öğretmenlere ait demografik bilgiler*

Değişkenler	Kategori	N	%
Cinsiyet	Kadın	76	42,8
	Erkek	103	57,2
Görev	Öğretmen	151	83,3
	Müdür Yardımcısı	13	7,5
	Müdür	15	9,1
Görev Yaptığınız Okulun Kademesi	Anaokulu	4	2,1
	İlkokul	56	31,6
	Ortaokul	94	51,9
	Lise	25	14,4
Toplam katılımcı sayısı		179	100

Verilerin toplanması

Okul yöneticisi ve öğretmenlerin uzaktan öğretim kavramına ilişkin algılarına metafor yoluyla ulaşmayı amaçlayan bu araştırmada online ortamda iki bölümden oluşan bir form kullanılmıştır. Birinci bölümde demografik özelliklerin sorulduğu kişisel bilgi formu yer almaktadır. İkinci bölümde ise katılımcılardan “uzaktan öğretim... gibidir/benzemektedir, çünkü ...” cümlesini tamamlamaları istenmiştir. Ayrıca bu bölümde bazı kavramların metaforları hakkında açıklama yapılarak örnekler verilmiş ve bu doğrultuda katılımcılardan tek bir metafor oluşturarak nedenini belirtmeleri istenmiştir (Kılcan, 2017). Hazırlanan formlar mail olarak gönderilmiştir. Hazırlanan form internet ortamında bir ay boyunca erişime açık tutulmuştur. Araştırmada Bingöl İlinde görev yapmakta olan 187 okul yöneticisi ve öğretmene ulaşılmıştır. Doldurulan formlar içinde uzaktan öğretim kavramına ilişkin hatalı metafor oluşturan ya da metafor oluşturamayan sekiz form elenmiş ve geriye kalan 179 form değerlendirmeye alınmıştır.

Verilerin analizi

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizinde toplanan veriler, kodlama ve ayıklama, kategori geliştirme aşaması, geçerlik ve güvenilirliği sağlama aşaması ve bulguların yorumlanması olmak üzere dört aşamada analiz edilmektedir (Saban, 2009). İlk aşama olan verileri kodlama ve ayıklama aşamasında okul yöneticisi ve öğretmenlerin metaforları incelenmiş, sekiz form hatalı olduğundan elenmiştir.

İkinci aşama olan kategori geliştirme aşamasında öncelikle, elenen formlarla birlikte kalan 179 formdan elde edilen veriler bilgisayar ortamında kodlanmış ve her metafor imgesi okul yöneticisi ve öğretmenlerin uzaktan öğretim kavramına ilişkin sahip olduğu algılar bakımından ilişkilendirilmiştir. Kodlar, uzaktan öğretim kavramıyla ilgili benzer özellikler çerçevesinde gruplanmış ve kategoriler oluşturulmuştur. Ayrıca, çalışma grubunda yer alan kadın katılımcılar K1, K2, K3, erkek katılımcılar için ise E1, E2, E3, şeklinde kodlanmıştır. Elde edilen bulguları desteklemek, açıklamak ve çeşitliliği sağlamak adına katılımcıların görüşlerinden doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

Üçüncü aşama olan geçerlik ve güvenilirliği sağlama aşamasında; araştırmada belirlenen kategori ve metafor listesi, teyit incelemesi yapabilmek için araştırmacılar arasında paylaşılmış benzerliklerine ilişkin karşılaştırma yapılmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinde elde edilen verilerin kodlanmasında, kodlama yapanların benzerlik oranı ya da kodlama yapanlar arası güvenilirlik önemli bir konudur ve “Güvenirlik = Görüş Birliği Sayısı / (Toplam Görüş Birliği + Toplam Görüş Ayrılığı Sayısı)” formülü kullanıldığında güvenilirliğin %90 ve üzeri olması gerektiği aktarılmaktadır (Miles ve Huberman, 1994). Bu araştırmada elde edilen veriler araştırmacılar tarafından kodlanmış ve elde edilen güvenilirlik değerleri yapılmış olan hesaplamalar sonucunda % 91 oranında bir uzlaşma olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Dördüncü aşama olan yorumlama aşamasında okul yöneticileri ve öğretmenler tarafından uzaktan öğretim kavramına yönelik metaforlar frekans ve yüzde olarak hesaplanmıştır.

Bulgular

Bulgular ve yorum

Okul yöneticisi ve öğretmenlerin uzaktan öğretim olgusuna ilişkin algılarının metaforlar aracılığıyla tespit edilmesi amacıyla yapılan bu araştırmada okul yöneticisi ve öğretmenlerin oluşturduğu metaforlardan birbirine benzeyen metaforlar aynı kategoride birleştirilmiştir. Geliştirilen metaforlar ve kategoriler bu bölümde tablolarla sunulmuştur.

Kadın katılımcıların oluşturdukları metaforlara ilişkin bulgular

Bu bölümde kadın katılımcıların uzaktan öğretime yönelik ifade ettikleri metaforlara ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Katılımcıların oluşturdukları metaforlar, metaforlara ilişkin kategoriler, kategorilere ait frekans ile yüzde değerleri ve her kategorinin bir tane örnek metaforu Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2

Kadın katılımcıların uzaktan öğretim olgusuna yönelik oluşturdukları metaforlara ilişkin kategoriler

Kategoriler	Metaforlar	f	%	Örnek Metafor
1. Yetersiz	Çorba, Hayal, Boşa Kürek Çekmek 2, Boşa Kürek Çekmek 3, Teori, Çevirmeli Telefon, Ekşi Elma, Ekşi Elma 2, Ekşi Elma 3	9	12	<i>Uzaktan öğretim çorba gibidir. Çünkü doyurmaz (K4).</i>
2. İmkâna bağlı	Özel Okul, Tahterevalli, Araba, Bulut, Virüs, Virüs 2, Virüs 3, Davul	8	10	<i>Uzaktan öğretim özel okul gibidir. Çünkü sadece imkânı olan öğrenciler erişebilmektedir (K13).</i>
3. Destek	Meyve, Kurtarıcı, Maske, Kötünün İyisi, Oksijen Maskesi, Okul Ortamı, Vitamin	7	9	<i>Uzaktan öğretim meyve gibidir. Çünkü hayati değil ama vitamin ve enerji verir (K22).</i>
4. Etkisiz	Geçici Bir Süreç, Kevgir, Sabun, Cips, Jet, Fast-Food	6	8	<i>Uzaktan öğretim kevgir gibidir. Çünkü tencereye daldırırsın ama hiç çorba alamazsın (K42).</i>
5. Etkileşimsiz	Dere Kenarı, Rüya, Koklanamayan Çiçek, Sanal Dünya, Uzaktan Bakılan Park	5	6	<i>Uzaktan öğretim bir çocuğun parka gidemeyip uzaktan bakması gibidir. Çünkü eğitimde öğrenciye şefkatli bir dokunuş ve samimi bir gülüş çok şeyi değiştirir. Salıncağa uzaktan bakmak veya onun üzerinde olmak çok farklıdır (K40).</i>
6. Duygusuz	Duvar, Timsah, Film, Pandomim, Film 3	5	6	<i>Uzaktan öğretim Pantomime benzemektedir. Çünkü göz teması olmadığı için duygusal yönü eksiktir (K71).</i>
7. Temassız	Gökyüzü 2, Tatsız, Sanal Oyun 2, Gurbetçi 3, Cam	5	6	<i>Uzaktan öğretim gurbetçi gibidir. Çünkü uzaktasın teknolojiyi kullanır ulaşırsın ama yan yana olmanın verdiği hazzı vermez (K63).</i>
8. Faydalı	Yağmur, Işık, Su Bekleyen Çiçek, Gece	4	5	<i>Uzaktan öğretim yağmur gibidir. Çünkü devam ettikçe çocuklara ilmin bereketini sunar, çocuklar onun kıymetini hasat zamanı anlar (K25).</i>
9. Eksik	Tuzsuz Yemek, Kaf Dağı, Türkiye	3	4	<i>Uzaktan öğretim tuzsuz yemek gibidir. Çünkü hiçbir canlı ders okulda öğrencilerle eğlenerek yapılan dersin yerini tutmuyor (K18).</i>
10. Göründüğü gibi değil	Zehirli Mantar, Vitrin, Koklanamayan Çiçek 2	3	4	<i>Uzaktan öğretim zehirli mantar gibidir. Çünkü dışarıdan güzel görünür ama yiyince zehirler (K17).</i>
11. Kolay ulaşım	Saksı, Köprü, Güneş 5	3	4	<i>Uzaktan öğretim saksı gibidir. Çünkü her evde olabilir (K16).</i>
12. Sanal	Sanal Âlem, Film 2, Hava	3	4	<i>Uzaktan öğretim film gibidir. Çünkü sadece sanaldır (K65).</i>
13. Zahmetli	Hamburger, Anne, Anne 2	3	4	<i>Uzaktan öğretim hamburger gibidir. Çünkü görüntü olarak iştah açıcı ama yemesi biraz zahmetlidir aynı anda köfteyi marulu ekmeği kaydırmadan tutmak o dengeyi güzel kurmak gerekir (K10).</i>
14. İhtiyaç	Puzzle, Ekmek Su 2	2	3	<i>Uzaktan öğretim Puzzle gibidir. Çünkü parçası eksik kalırsa öğretim de yarım kalır (K15).</i>
15. Zorlayıcı	Dert, Kâbus	2	3	<i>Uzaktan öğretim kâbus gibidir. Çünkü öğrencilerin teknik yaşadığı problemi çözmek çok zaman alıyor (K48).</i>

16.Derin	Deniz 2, Okyanus 2	2	3	<i>Uzaktan öğretim okyanus gibidir. Çünkü derinliği ve sonu bilinmemektedir. İçine girdiğinde her şeyi yaşayarak öğreniyorsun (K61).</i>
17.Güvensiz	Öğrenci	1	1	<i>Uzaktan öğretim öğrenci gibidir. Çünkü kopya çekmeye müsaittir (K77).</i>
18.Belirsiz	Dipsiz Kuyu	1	1	<i>Uzaktan öğretim dipsiz kuyu gibidir. Çünkü ne kadar ışık tutarsanız tutun dibi asla göremezsiniz (K59).</i>
19.Herkese uymaz	Herkesi Aynı Kefeye Koymak	1	1	<i>Uzaktan öğretim herkesi aynı kefeye koymak gibidir. Çünkü tüm öğrenciler aynı özelliklere sahip değildir (K19).</i>
20.Bilgi yükü	Kitap	1	1	<i>Uzaktan öğretim kitap gibidir. Çünkü ekonomik ve bilgi yüküdür (K3).</i>
21.Yansıtıcı	Ayna	1	1	<i>Uzaktan öğretim ayna gibidir. Çünkü aynanın arkasını göremezsiniz sadece kendini görebilirsiniz (K7).</i>
22.Sınırlı	Bülbül	1	1	<i>Uzaktan öğretim bülbül gibidir. Çünkü kafese bağımlı ve sınırlıdır (K27).</i>
23.Yorucu	Yüksek Duvar	1	1	<i>Uzaktan öğretim yüksek bir duvar gibidir. Çünkü aşmaya ve arkasında kalanlara ulaşmaya çalıştıkça seni yorar (K72).</i>

Kadın katılımcıların uzaktan öğretim kavramına yönelik ürettikleri 60 farklı metafor 23 farklı kategori altında değerlendirilmiştir. Bu kategoriler “Yetersiz, imkâna bağlı, destek, etkisiz, etkileşimsiz, duygusuz, temassız, faydalı, eksik, görüldüğü gibi değil, kolay ulaşım, sanal, zahmetli, ihtiyaç, zorlayıcı, derin, güvensiz, belirsiz, herkese uymaz, bilgi yükü, yansıtıcı, sınırlı, yorucu” dur. Kadın katılımcıların ifade ettikleri metaforlarda uzaktan öğretimi en fazla oranda “yetersiz” (%12) olarak betimledikleri görülmektedir. Tablo 1’de her bir kategoriye ilişkin kadın katılımcıların görüşlerinden doğrudan alınan bir örnek sunulmuştur. Kategorilere ait örnek açıklamalara bakıldığında pek çoğunun negatif özellikte olduğu tespit edilmiştir. Olumsuz kategoriler “Yetersiz, imkâna bağlı, etkisiz, etkileşimsiz, duygusuz, temassız, eksik, görüldüğü gibi değil, sanal, zahmetli, zorlayıcı, güvensiz, belirsiz, herkese uymaz, yansıtıcı, sınırlı, yorucu”dur. Olumsuz kategorilerin yanı sıra, “Destek, faydalı, kolay ulaşım, ihtiyaç, derin, bilgi yükü” kategorilerinde yer alan metaforların pozitif özellikte olduğu belirlenmiştir.

Erkek katılımcıların oluşturdukları metaforlara ilişkin bulgular

Bu bölümde erkek katılımcıların uzaktan öğretime yönelik oluşturdukları metaforlara ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Katılımcıların oluşturdukları metaforlar, metaforlara ilişkin kategoriler, kategorilere ait frekans ile yüzde değerleri ve her kategorinin bir tane örnek metaforu Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3

Erkek katılımcıların uzaktan öğretim kavramına yönelik oluşturdukları metaforlara ilişkin

kategoriiler

Kategoriler	Metaforlar	f	%	Örnek Metafor
1.Etkisiz	Bal Yapamayan Arı, Gökyüzüne Ulaşmak, Göle Maya Çalmak, Çıkılmaz Sokak, Delik Tekne, Etkisiz, Rüya 2, Kaplumbağa 2, Kendini Kandırmak, Rüya 4, Boşluk, Sevmediğim Yemek	12	12	Uzaktan öğretim göle maya çalmak gibidir. Çünkü çocuklara hiçbir şey anlatamıyoruz (E19).
2.Etkileşimsiz	Yankısız Ses, Fanus, Yıldız, Uçurum, Uzun Yol, Hayal 2, Öğrenciye Küsmek, Zindan, Karanlık Oda, Güneş 4, Uzaktaki Aşk	11	11	Uzaktan öğretim cam fanus gibidir. Çünkü görürsün ama müdahale edemezsin (E31).
3.İmkâna bağlı	Fiyasko, Kavak Ağacı, Çiçek, Evren, İnternet Ağı, Resim Defteri, Resim Defteri 2, Resim Defteri 3, Para	9	9	Uzaktan öğretim resim defteri gibidir. Çünkü boyan varsa bir sanat eseri çıkarabilirsin ama boyan yoksa sadece bir sobayı tutuşturabilirsin (E69).
4.Yetersiz	Yaz Yağmuru, Kaplumbağa, TV'deki Yemek, Boşa Kürek Çekmek, Acemi Çıracak, Greyfurt, Yemekten Önce Yenen Meyve, Boşa Kürek Çekmek 4, Direksiyonu Boşalmış Araba	9	9	Uzaktan öğretim TV'deki yemek gibidir. Çünkü yemeği televizyonda görüp kokusunu hissetmek, gerçekte o yemeğin tadını almak mümkün değildir (E21).
5.Faydalı	Güneş 2, Sınıf, Bahçe, Bahçe 2, Uzun Etkinlik, Hissetmek	6	6	Uzaktan öğretim bahçe gibidir. Çünkü içinde olursan meyvelerini yersin (E42).
6.İhtiyaç	Ekmeğin Su, Aile, Hayat, Sağlık, Yuva, Elektrik	6	6	Uzaktan öğretim ekmeğin su gibidir. Çünkü yaşanan bu çağda diama ihtiyacımız olan zaruri bir durumdur (E24).
7.Temassız	Gurbetçi, Gurbetçi 2, Özlem, Görmeden Sevmek, Uzak Bir Köy, Bulut 2	6	6	Uzaktan öğretim oradaki uzaktaki bir köy gibidir. Çünkü gitmesek de görmesek de o öğrenciler bizim öğrencilerimizdir (E68).
8.Belirsiz	İnce Çizgi, Bilmece, Çok Bilinmeyenli Denklem, Kaos, Oyun	5	5	Uzaktan öğretim çok bilinmeyenli denklem gibidir. Çünkü sonucunu kestiremiyoruz (E60).
9.Göründüğü gibi değil	Karpuz, Yapıyormuş Gibi Yapmak, Akvaryum, Sanal Oyun, Karton Ağaç	5	5	Uzaktan öğretim karton ağaç gibidir. Çünkü görüntüsü var ama meyvesi asla olmayacak (E84).
10.Eksik	Sigara, Mektup, Şekersiz Çay, Ayağı Kırık Sandalye	4	4	Uzaktan öğretim iki ayağı kırık sandalyeye benzer. Çünkü denge sağlamakta zorlanırsınız ve bir gün muhakkak düşersiniz (E77).
11.Destek	Tiyatro, İlaç, Yardımcı, Yardımcı 2	4	4	Uzaktan öğretim bir yardımcıya benzer. Çünkü zor durumda kaldığında seni destekler (E97).
12.Kolay ulaşım	Bahane, Işınlanma, Bina Dışı	3	3	Uzaktan öğretim ışınlanma gibidir. Çünkü aynı anda bir arada olabiliriz (E35).
13.Araştırmacı	Fare, Okul, Fare 2	3	3	Uzaktan öğretim fare gibidir. Çünkü sürekli araştırıp öğrenmeye çabalatır (E13).
14.Güvensiz	İp, Çelimsiz Güreşçi, Kapısı Açık Kafes	3	3	Uzaktan öğretim kapısı açık bir kafes gibidir. Çünkü öğrencileri tuttuğunuzu düşünürsünüz ama her an kaçabilirler (E86).
15.Sınırlı	Balon, Yaz Yağmuru 2	2	2	Uzaktan öğretim yaz yağmuru gibidir. Çünkü her yere yağmaz (E23).
16.Derin	Okyanus, Deniz	2	2	Uzaktan öğretim okyanus gibidir. Çünkü içeriği çok fazladır ve yeteri kadar kafa yorulursa keşfedilecek çok tarafı vardır (E4.)
17.Duygusuz	İşkence, Kuş Kafesi	2	2	Uzaktan öğretim işkence gibidir. Çünkü duygusuz ve mekaniktir. Fakat senkronize olması gereken bir yüksek gerilim alanıdır (E90).
18.Tecrübe	Usta	1	1	Uzaktan öğretim usta gibidir. Çünkü işini ne kadar iyi bilir ve seversen o kadar keyif alırsın (E5).
19.Geliştirici	Güneş	1	1	Uzaktan öğretim güneşe benzemektedir. Çünkü güneş gibi insanı geliştirir (E30).
20.Sanal	Rüya 3	1	1	Uzaktan öğretim rüya gibidir. Çünkü gerçeklikten uzaklaşıyorsun (E54).
21.Yansıtıcı	Güneş 3	1	1	Uzaktan öğretim aynadaki güneş gibidir. Çünkü aynanın kabiliyeti nispetinde fayda sağlayabiliyoruz (E55).
22.Sorgulatici	Devrim	1	1	Uzaktan öğretim devrime benzemektedir. Çünkü klasik eğitim yöntemlerinin sorgulanmasına neden olmuştur (E67).
23.Oyalayıcı	Emzik	1	1	Uzaktan öğretim emzik gibidir. Çünkü okula gidemeyen çocukları idare etmek için kullanıyoruz (E74).
24.Zahmetli	Maraton Koşma	1	1	Uzaktan öğretim maraton koşmak gibidir. Çünkü süreklilik isteyen bir şeydir (E76).

Erkek katılımcıların uzaktan öğretim kavramına yönelik oluşturdukları 83 farklı metafor

24 farklı kategori altında toplanmıştır. Bu kategoriler “Etkisiz, etkileşimsiz, imkâna bağlı, yetersiz, faydalı, ihtiyaç, temassız, belirsiz, görüldüğü gibi değil, eksik, destek, kolay ulaşım, araştırmacı, güvensiz, sınırlı, derin, duygusuz, tecrübe, geliştirici, sanal, yansıtıcı, sorgulatici,

oyalayıcı, zahmetli” dir. Erkek katılımcıların ifade ettikleri metaforlarda uzaktan öğretimi en fazla oranda “etkisiz” (%12) olarak betimledikleri görülmektedir. Tablo 2’de her bir kategoriye ilişkin erkek katılımcıların görüşlerinden doğrudan alınan bir örnek sunulmuştur. Kategorilere ait örnek açıklamalara bakıldığında pek çoğunun negatif özellikte olduğu tespit edilmiştir. Olumsuz kategoriler “Etkisiz, etkileşimsiz, imkâna bağlı, yetersiz, temassız, belirsiz, görüldüğü gibi değil, eksik, güvensiz, sınırlı, duygusuz, geliştirici, sanal, yansıtıcı, sorgulayıcı, oyalayıcı, zahmetli” dir. Diğer yandan olumsuz kategorilerde yer alan metaforların yanı sıra, “Destek, faydalı, kolay ulaşım, ihtiyaç, derin, bilgi yükü tecrübe, araştırmacı” kategorilerinde yer alan metaforların pozitif özellikte olduğu belirlenmiştir.

Kadın ve erkek katılımcıların oluşturdukları metaforların karşılaştırılması

Bu bölümde kadın ve erkek katılımcıların oluşturdukları metaforlar karşılaştırılmaktadır. Oluşturulan metaforlar arasındaki farklılıklar ve benzerlikler vurgulanmaktadır. Farklılık ve benzerliklerin daha rahat görülmesi amacıyla kadın ve erkek katılımcıların oluşturdukları metaforlar ve bu metaforlara ait kategoriler Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4

Kadın ve erkek katılımcıların uzaktan öğretim kavramına yönelik oluşturdukları metaforlar ve kategoriler

Kadın katılımcıların uzaktan öğretim görüşleri		Erkek katılımcıların uzaktan öğretim görüşleri	
Kategoriler	Metaforlar	Kategoriler	Metaforlar
1. Yetersiz	Çorba, Hayal, Boşa Kürek Çekmek 2, Boşa Kürek Çekmek 3, Teori, Çevirmeli Telefon, Ekşi Elma, Ekşi Elma 2, Ekşi Elma 3	1.Etkisiz	Bal Yapamayan Arı, Gökyüzüne Ulaşmak, Göle Maya Çalmak, Çıkmaz Sokak, Delik Tekne, Etkisiz, Rüya 2, Kaplumbağa 2, Kendini Kandırmak, Rüya 4, Boşluk, Sevmediğim Yemek
2.İmkâna bağlı	Özel Okul, Tahterevallı, Araba, Bulut, Virüs, Virüs 2, Virüs 3, Davul	2.Etkileşimsiz	Yankısız Ses, Fanus, Yıldız, Uçurum, Uzun Yol, Hayal 2, Öğrenciye Küsmek, Zindan, Karanlık Oda, Güneş 4, Uzaktaki Aşk
3.Destek	Meyve, Kurtarıcı, Maske, Kötünün İyisi, Oksijen Maskesi, Okul Ortamı, Vitamin	3.İmkâna bağlı	Fiyasko, Kavak Ağacı, Çiçek, Evren, İnternet Ağı, Resim Defteri, Resim Defteri 2, Resim Defteri 3, Para
4.Etkisiz	Geçici Bir Süreç, Kevgir, Sabun, Cips, Jet, Fast-Food	4.Yetersiz	Yaz Yağmuru, Kaplumbağa, TV’deki Yemek, Boşa Kürek Çekmek, Acemi Çıracık, Greyfurt, Yemekten Önce Yenen Meyve, Boşa Kürek Çekmek 4, Direksiyonu Boşalmış Araba
5.Etkileşimsiz	Dere Kenarı, Rüya, Koklanamayan Çiçek, Sanal Dünya, Uzaktan Bakılan Park	5.Faydalı	Güneş 2, Sınıf, Bahçe, Bahçe 2, Uzun Etkinlik, Hissetmek
6.Duygusuz	Duvar, Timsah, Film, Pandomim, Film 3	6.İhtiyaç	Ekmek Su, Aile, Hayat, Sağlık, Yuva, Elektrik
7.Temassız	Gökyüzü 2, Tatsiz, Sanal Oyun 2, Gurbetçi 3, Cam	7.Temassız	Gurbetçi, Gurbetçi 2, Özlem, Görmeden Sevmek, Uzak Bir Köy, Bulut 2
8.Faydalı	Yağmur, Işık, Su Bekleyen Çiçek, Gece	8.Belirsiz	İnce Çizgi, Bilmece, Çok Bilinmeyenli Denklemler, Kaos, Oyun
9.Eksik	Tuzsuz Yemek, Kaf Dağı, Türkiye	9.Görüldüğü gibi değil	Karpuz, Yapıyormuş Gibi Yapmak, Akvaryum, Sanal Oyun, Karton Ağaç
10.Görüldüğü gibi değil	Zehirli Mantar, Vitrin, Koklanamayan Çiçek 2	10.Eksik	Sigara, Mektup, Şekersiz Çay, Ayağı Kırık Sandalye
11.Kolay ulaşım	Saksı, Köprü, Güneş 5	11.Destek	Tiyatro, İlaç, Yardımcı, Yardımcı 2

12.Sanal	Sanal Âlem, Film 2, Hava	12.Kolay ulaşım	Bahane, Işınlanma, Bina Dışı
13.Zahmetli	Hamburger, Anne, Anne 2	13.Araştırma cı	Fare, Okul, Fare 2
14.İhtiyaç	Puzzle, Ekmek Su 2	14.Güvensiz	İp, Çelimsiz Güreşçi, Kapısı Açık Kafes
15.Zorlayıcı	Dert, Kâbus	15.Sınırlı	Balon, Yaz Yağmuru 2
16.Derin	Deniz 2, Okyanus 2	16.Derin	Okyanus, Deniz
17.Güvensiz	Öğrenci	17.Duygusuz	İşkence, Kuş Kafesi
18.Belirsiz	Dipsiz Kuyu	18.Tecrübe	Usta
19.Herkese uymaz	Herkesi Aynı Kefeye Koymak	19.Geliştirici	Güneş
20.Bilgi yükü	Kitap	20.Sanal	Rüya 3
21.Yansıtıcı	Ayna	21.Yansıtıcı	Güneş 3
22.Sınırlı	Bülbül	22.Sorgulaticı	Devrim
23.Yorucu	Yüksek Duvar	23.Oyalayıcı	Emzik
		24.Zahmetli	Maraton Koşma

Tablo 4'e bakılacak olursa kadın ve erkek katılımcıların oluşturdukları metaforlar

karşılaştırıldığında göze çarpan ilk nokta hem kadın hem de erkek katılımcılarda “yetersiz” ve “etkisiz” kategorileri ile ilgili metafor belirten çok sayıda katılımcı bulunmasıdır. Bununla birlikte “imkâna bağlı, destek, etkileşimsiz, duygusuz, temassız, faydalı, eksik, görüldüğü gibi değil, kolay ulaşım, sanal, zahmetli, ihtiyaç, derin, belirsiz, yansıtıcı, sınırlı” kategorileri de hem kadın hem de erkek katılımcılar tarafından metafor belirtilen ortak kategorilerdir. Bu açıdan bulgulara bakıldığında katılımcıların uzaktan öğretime yönelik algılarını belirttikleri metaforlar arasında cinsiyet açısından önemli bir farklılığın olmadığı ifade edilebilir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Okul yöneticisi ve öğretmenlerin uzaktan öğretim kavramına yönelik oluşturulan metaforlar analiz edildiğinde, metaforların pek çoğunda uzaktan öğretimin yetersiz, etkisiz, etkileşimsiz, imkâna bağlı bir öğretim şekli olduğuna vurgu yapıldığı tespit edilmiştir. Kategorilere ait örnek açıklamalar incelendiğinde pek çoğunun negatif özellikte olduğu anlaşılmaktadır.

Katılımcıların uzaktan öğretime ilişkin algılarını belirttikleri metaforların cinsiyet bağlamında dağılımlarına bakıldığında ise, kadın katılımcıların uzaktan öğretimi yetersiz olarak, erkek katılımcıların ise etkisiz olarak gördükleri bulgusuna rastlanmıştır. Bulgulara bakıldığında katılımcıların uzaktan öğretime yönelik algılarını belirttikleri metaforlar arasında cinsiyet açısından önemli bir farklılığın olmadığı ifade edilebilir.

Alanyazın incelendiğinde uzaktan öğretim konusunda çeşitli araştırmaların yapıldığı görülmektedir. Fidan (2017), metaforlar aracılığı ile uzaktan öğretime kayıtlı 130 öğrencinin uzaktan öğretim algılarını incelemiştir. Araştırması sonucunda bölümler açısından algıların farklılaştığı, cinsiyetler açısından algıların farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Yılmaz ve Güven (2015), 150 öğretmen adayının uzaktan öğretime ilişkin oluşturdukları metaforların çeşitlilik, ihtiyaca yönelik, gereklilik, isteğe bağlılık gibi kategoriler altında toplandığını tespit etmişlerdir. Bununla birlikte Tuncay ve Özçınar'ın (2009) da 12 BÖTE öğretmen adayıyla yaptıkları çalışmada öğretmen adayları, yeni bir eğitim yönteminden çekindiklerinden uzaktan öğretimi dibi bilinmeyen bir okyanus şeklinde algılamaktadırlar. Çivril, Aruğaslan ve Özkara'nın (2018) yaptıkları çalışmada tespit ettikleri 302 metafordan 17'sinin negatif olduğu, bu negatif ifadelerinse çoğunlukla bu çalışmadakine benzer biçimde "Etkileşim" kategorisinde bulunduğu tespit edilmektedir. Gürer, Tekinarslan ve Yavuzalp (2016) ise uzaktan öğretimde ders veren öğretim elemanlarının olumlu görüşleri arasında zaman ve mekân bağımsızlığının olduğunu belirlemişlerdir. Taş, Yavuzalp ve Gürer'in (2016) de çalışmalarında, uzaktan öğretimi, öğretmen adaylarının uzaktan öğretime yönelik online derslerde yaşadıkları teknik sorunlar veya dersin yanlış tasarımından kaynaklı sebeplerden dolayı (Yılmaz ve Güven, 2015) eksik yönleri olan, gerekli olmayan bir öğretim yöntemi şeklinde algıladıkları ve böylece uzaktan öğretime yönelik negatif görüşte oldukları ifade edilebilir. Aksal, Gazi ve Menemenci'nin (2014) yaptıkları çalışmada katılımcılar uzaktan öğretimi yer ve zaman kısıtlaması olmadan, öğrencinin kendi kendine öğrenebildiği, internet ve teknoloji temelli bir eğitim metodu olarak tanımlarken, uzaktan öğretimi öğrenci sorumluluğunu artırması yönünden eleştirmişlerdir. Usta'nın (2019) yapmış olduğu çalışmada (2019) kategoriler "ihtiyaç", "değişim ve gelişim", "zorluk", "bilgi kaynağı olma", "olumsuz yönler", "değişken ve beklenmedik" ve "büyüklük" olarak belirlenmiştir. Yılmaz'ın (2018) 80 uzaktan ve 56 yüz yüze eğitim gören öğrencilerin uzaktan öğretime ilişkin algılarının metaforik karşılaştırıldığı araştırmasında uzaktan öğrenenler uzaktan öğretime altın bir lütuf, büyük fırsat ve gereklilik metaforlarını kullandıkları sonucuna

ulaşmıştır. Kategoriler incelendiğinde, bu araştırma ile kısmen benzer bir sonucun ortaya çıktığı görülmüştür.

Gömleksiz ve Fidan'ın (2017) yaptıkları çalışmada öğrencilerin, bu çalışmadaki okul yöneticileri ve öğretmenlerin olumsuz görüşlerine benzer biçimde, uygulanan uzaktan öğretimin yetersiz kaldığını, verim alınmadığını ve zor olduğunu vurguladıkları görülmektedir. Öğrenme ve kalıcılık noktasında sıkıntı yaşandığı ifade edilmektedir. Diğer yandan öğrenciler uzaktan öğretimin kendilerine zaman ve mekândan bağımsız olarak sağladığı özgürlükleri de ifade etmişlerdir. Geleneksel eğitime nazaran uzaktan öğretim öğrencilere yüksek oranda esneklik ve erişilebilirlik sağlamasına rağmen, öğrenciler ve öğretmenler arasındaki mesafe, uzaktan öğretimde etkileşim eksikliğine neden olmaktadır ki bu önemli bir engel teşkil etmektedir (Lee, 2017).

Gürer, Tekinarslan ve Yavuzalp (2016) yaptıkları çalışmada öğretim elemanlarının uzaktan öğretimle ilgili olarak çevrimiçi ortamlarda öğretimin nasıl yapılacağıyla ilgili desteğe ve eğitime gerek duyduklarını belirtmişlerdir. Öğretim elemanlarının çevrimiçi derslere adaptasyonlarını kolaylaştırmada ve performanslarını arttırmada, teknik desteğin yanında pedagojik ve materyal desteğinin de verilmesinin katkı sağlayacağı belirtilmiştir. Online olarak yapılan eğitimlerde, öğrenci mikrofonunu ve kamerasını açarak derse katılmaktan çekindiğinden dolayısıyla öğrenci ile göz teması kurulamadığından öğrenci pasif kalmaktadır. Bununla birlikte kişisel yüz yüze iletişim ve doğrudan geri bildirim eksikliği birçok öğreticiyi de etkilemektedir. Ayrıca uzaktan öğretim sürecini engelleyen etkenlerden birisi de sosyal etkinliklerin eksikliğidir. Gürer, Tekinarslan ve Yavuzalp'ın (2016) yaptıkları çalışmada görüşülen tüm öğretim elemanları uzaktan öğretime geçişin çok kısa süre içerisinde gerçekleşmesi noktasında endişeleri ve olumsuz düşünceleri olduğunu, gerekli hazırlıkların ve ön çalışmaların yapılmadığını, uzaktan öğretime hızlı geçişin hatalı bir karar olduğunu ifade etmişlerdir.

Uzaktan öğretimle ilgili çeşitli araştırmalarda öğrencilerin, öğretmenle yeterince iletişime geçemediklerinden sevgi hissinin oluşmadığını, sorularına anında cevap bulamadıklarından derse ilgisiz olduklarını, kendilerini bir yabancı gibi hissettiklerini, odaklanamadıkları ve benzer sebepler nedeniyle uzaktan öğretime yönelik olumsuz algılara sahip oldukları ortaya konulmuştur (Yılmaz ve Güven, 2015; Gillies, 2008; Doğan ve Tatık, 2015; Karal, Çebi ve Turgut, 2011).

Araştırma sonuçları doğrultusunda uzaktan öğretim sistemini iyileştirmek için aşağıdaki öneriler yapılabilir:

Eğitimin önemli bileşenlerinden biri olan velilerin uzaktan öğretime yönelik algılarının metafor yoluyla incelenmesi için araştırmalar yapılabilir. Politika geliştiriciler öncelikle negatif metaforların yer aldığı konular üzerinde durabilir ve bu konularda farklı ve yeni uygulamalar geliştirilerek iyileştirmeler yapılması önerilebilir. Okulların iletişim ve etkileşime önem vermesi, öğretim tasarımını iletişimi arttıracak nitelikte seçmesi önerilebilir. Çevrimiçi derslerden her öğrencinin yararlanabilmesi adına tüm öğrencilerin fayda sağlayabileceği bilgisayar laboratuvarları kurulup ağ erişimi sağlanabilir. Öğretmenlerin uzaktan öğretim sisteminde verimli ve etkili bir öğretim gerçekleştirebilmeleri adına öğretmenlere hizmet içi eğitim verilebilir. Öğrencilerin derse katılımlarını artırmaları için öğretimsel destek sağlayacak, içerik geliştirecek eğitimler düzenlenebilir. Online ortamlarda derslerine katılabilmeleri adına tablet veya dizüstü bilgisayar gibi ihtiyaçlar için maddi destekte bulunulabilir ya da cihaz sağlanabilir.

Çıkar Çatışması Bildirimi

Yazar(lar), bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve / veya yayınlanmasına ilişkin herhangi bir potansiyel çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Destek/Finansman Bilgileri

Yazar(lar), bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve / veya yayınlanması için herhangi bir finansal destek almamıştır.

Etik Kurul Kararı

Bu araştırma için Bingöl Üniversitesi kurumundan 12/10/2020-E.18795 tarih, sayı ve nosu ile etik izin alınmıştır.

Kaynakça/References

- Aksal, F. A., Gazi Z. A., & Menemenci, N. (2014). *Araştırmacı öğrenenlerin bilgi ve bilişim çağına yönelik metaforik algılarının değerlendirilmesi*. XVI. Akademik Bilişim Konferansı, Mersin Üniversitesi, 7-9 Şubat 2014, Mersin.
- Akyürek, M. (2020). Uzaktan eğitim: Bir alanyazın taraması. *Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4 (1), 1-9.
- Allmer, T., & Bulut, E. (2018). Academic Labour, Digital Media and Capitalism (Combined PDF of all articles). tripleC: Communication, Capitalism & Critique. *Open Access Journal for a Global Sustainable Information Society*, 16(1), 44-240.
- Altun, S. A., & Apaydın, Ç. (2013). Kız ve erkek öğretmen adaylarının "eğitim" kavramına ilişkin metaforik algıları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 19(3), 329-354.
- Aydemir, M. (2018). *Uzaktan eğitim program, ders ve materyal tasarımı*. Eğitim Yayınevi.
- Bozkurt, A. (2020). Korona virüs (Covid-19) pandemi süreci ve pandemi sonrası dünyada eğitime yönelik değerlendirmeler: Yeni normal ve yeni eğitim paradigması. *AUAd*, 6 (3), 112-142.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2017). Bilimsel araştırma yöntemleri. Pegem Akademi yayınları.
- Clark, J. T. (2020). *Distance education*. *Clinical Engineering Handbook* içinde (ss. 410-415). Editör: Ernesto Iadanza. Floransa-İtalya: Academic Press.
- Cook-Sather, A. (2003). Movements of mind: The matrix, metaphors, and re-imagining education. *Teachers College Record*, 105 (6), 946.
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches*. Thousand Oaks, Sage.
- Çelikten, M. (2006). Kültür ve öğretmen metaforları. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2, 269-283.
- Çivril, H., Aruğaslan, E., & Özkara, B. Ö. (2018). Uzaktan eğitim öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik algıları: Bir metafor analizi. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 8 (1), 39-59.
- Demirbilek, N. (t.y.). Üniversite öğrencilerinin uzaktan öğretime ilişkin metaforik algıları. *Yayımlanmamış makale taslağı*.
- Djalilova, K. M. (2020). Advantages and disadvantages of distance learning. *Наука и образование сегодня*, (7), 70-72.
- Doğan, S., & Tatık, R.Ş. (2015). Evaluation of distance education program in Marmara University according to the views of students. *Route Educational and Social Science Journal*, 2 (1), 247-261.
- Ergüney, M. (2015). Uzaktan eğitimin geleceği: MOOC (Massive Open Online Course). *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4 (4), 15-22.

Fidan, M. (2017). Metaphors of blended learning' students regarding the concept of distance education. *International Online Journal of Educational Sciences*, 9 (1), 276-291.

George, M. L. (2020). Effective teaching and examination strategies for undergraduate learning during COVID-19 school restrictions. *Journal of Educational Technology Systems*, 49 (1), 23-48.

Gillies, D. (2008). Student perspectives on videoconferencing in teacher education at a distance. *Distance Education*, 29 (1), 107-118.

Gunawardena, C. N., & Mclsaac, M. S. (2004). *Distance education*. In D. H. Jonassen, (Eds.). *Handbook of research in educational communications and technology* (pp. 355-395). Lawrence Erlbaum Associates.

Gömlüksiz, M. N., & Fidan, E. K., (2017). *Meslek yüksekokulu öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin metaforik algıları*. VII. Uluslararası Eğitimde Araştırmalar Kongresi, Çanakkale, Türkiye

Gürer, M. D., Tekinarslan, E., & Yavuzalp, N. (2016). Opinions of instructors who give lectures online about distance education. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 7 (1), 47- 78

Hartzell, G. (2002). The metaphor is the message. *School Library Journal*, 48 (6), 33.

Husserl, E., (2003). *Fenomenoloji üzerine beş ders*, (Çev. : Harun Tepe). Bilim ve Sanat.

İşman, A. (2008). *Uzaktan eğitim*. Pegem Akademi.

Jordan, K. (2014). Initial trends in enrolment and completion of massive open online lectures. *The International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 15 (1), 133-160.

Kaçan, A., & Gelen, İ. (2020). Türkiye'deki uzaktan eğitim programlarına bir bakış. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 6 (1) , 1-21.

Yılmaz, G. K., & Güven, B. (2015). Öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik algılarının metaforlar yoluyla belirlenmesi. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education (TURCOMAT)*, 6 (2), 299-322. Doi: 10.16949/turcomat.75936.

Karal, H., Çebi, A., & Turgut, Y. E. (2011). Perceptions of students who take synchronous courses through video conferencing about distance education. *The Turkish Online Journal of Educational Technology-TOJET*, 10 (4), 276-293.

Kılcan, B. (2017). *Metafor ve eğitimde metaforik çalışmalar için bir uygulama rehberi*. Pegem Akademi.

Kırık, A. M. (2014). Uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi ve Türkiye'deki durumu. *Marmara İletişim Dergisi*, 21, 73-94. Doi: 10.17829/midr.20142110299.

Koohang, A., & Harman, K. (2005). Open source: A metaphor for e-learning. *Informing Science Journal*, 8.

Lakoff, G. & Johnson, M. (2015). *Metaforlar: Hayat, anlam ve dil*. (G. Y. Demir, Çev.). İstanbul: İthaki Yayınları.

Lee, K. (2017). Rethinking the accessibility of online higher education: A historical review. *Internet and Higher Education*, 33, 15-23.

- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Morrison, G. R. and Guenther, P. F. (2000). Designing instruction for learning in electronic classrooms. *New Directions for Teaching and Learning*, 2000 (84), 15-22.
- Ormell, C. (1996). Eight metaphors of education. *Education Research*, 38 (1), 67-75.
- Özyürek, A., Begde, Z., Yavuz, N. F., & Özkan, İ. (2016). Uzaktan eğitim uygulamasının öğrenci bakış açısına göre değerlendirilmesi. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6 (2), 595-605.
- Pappano, L. (2012). The year of the MOOC. *The New York Times*, 2 (12), 2012.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. (M. Bütün ve S. B. Demir, Çev.). Pegem Akademi.
- Saban, A. (2009). Öğretmen adaylarının öğrenci kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 281-326.
- Saldana, J. (2011). *Fundamentals of qualitative research*. Oxford University Press,
- Seaman, J. E., Allen, I. E., & Seaman, J. (2018). *Grade increase: tracking distance education in the United States*. Babson Survey Research Group.
- Solak, H., Ütebay, G. ve Yalçın, B. (2020). Uzaktan eğitim öğrencilerinin basılı ve dijital ortamdaki sınav başarılarının karşılaştırılması. *Açık Öğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6 (1), 41-52.
- Şahan, K. (2017). Metafor ne değildir? *Kesit Akademi Dergisi*. 3 (8), 166-176.
- Taş, H., Yavuzalp, N., & Gürer, M. D. (2016). BÖTE bölümü öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik algılarının metaforlar yoluyla belirlenmesi. 4th International Instructional Technologies and Teacher Education Symposium, Elazığ.
- Tepebaşı, F. (2013). *Metafor yazıları*. Çizgi Yayınevi.
- Tuncay, N., & Özçınar, Z. (2009). Distance education "metaphors". *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. 1 (1), 2883-2888.
- Usta, İ. (2019). Distance learners' metaphorical images to open education. *Journal of Strategic Research in Social Science*, 5(1), 109-122
- Uşun, S. (2006). *Uzaktan eğitim*. Nobel Yayıncılık.
- Yamamoto, T. G., & Altun, D. (2020). Coronavirüs ve çevrimiçi (online) eğitimin önlenemeyen yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3 (1), 25-34.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayınevi.
- Yob, I.M. (2003). Thinking constructively with metaphors. *Studies in Philosophy and Education*, 22, 127-138.

Dr. Öğr. Üyesi, Nesip Demirbilek, ndemirbilek@bingol.edu.tr

Doç. Dr. Hasan Demirtaş, hdemirtas@inonu.edu.tr

Dr. Ferhat Han, ferhathan@gmail.com

Dr. Fulya Atila, fulyaozer88@gmail.com